

OSKRBA KOT DEJAVNIK TRANSFORMACIJE MESTNEGA PROSTORA NA PRIMERU MARIBORA

Dr. Mirko PAK, Ljubljana

I.

Mesto je prostor največje koncentracije vseh vrst človekove dejavnosti, ki soustvarjajo notranjo strukturo mestnega prostora. Le-ta je rezultat dejavnikov, ki imajo izvor v samem mestu, in dejavnikov iz širšega območja, tj. kontakta mesta z okolico. Mesto je razdeljeno na funkcijsko različne dele, ki so različno odvisni od širšega okolja in se pod njegovim vplivom tudi različno razvijajo.

Najstarejše nestanovanjske funkcije so se razvijale v mestnem središču, kjer so se v različnih razvojnih obdobjih dejavnosti tudi prostorsko locirale in koncentrirale. Ta koncentracija posameznih dejavnosti v mestnih središčih je poleg različne izrabe prostora ustvarila tudi določeno strukturo zazidave, določeno vrednost prostora, določene komunikacije, določeno intenziteto prometa in določeno intenziteto potrošnikov. Stanovanja so svoje mesto odstopala drugim funkcijam, na primer v Gosposki ulici v Mariboru, posamezne dejavnosti nižje vrednosti pa so se selile na rob strogega mestnega središča (hard core, harter Kern).

Od Bobekove razprave o Innsbrucku leta 1928 dalje se je uveljavilo vrednotenje trgovskih cest in trgovskih središč kot funkcijskega in strukturnega elementa.¹ (Geschäftsstrassen, Hauptgeschäftszentren, Central Business District). Pri tem so se pokazale določene skupne zakonitosti, ki vzročno sodelujejo pri razvoju mestnih središč ali kratko cityjev, v podrobnem pa nastopajo razlike, ki imajo svoj izvor v celi vrsti dejavnikov.

Osnova razvoju poslovnega središča (PS) sta dva elementa, ekonomika in potrošnik, ki sta seveda močno medsebojno pogojena. Prav rezultati geografskih, ekoloških, socioloških kakor tudi ekonomskih raziskav PS različno velikih mest v nadpoprečno razvitih deželah so pri formiranju mestnih središč velikokrat postavili v ospredje potrošnika in s tem pomembnost fizične koncentracije. Mnogo dejavnosti je zainteresiranih za najtesnejši kontakt z ljudmi. Medtem pa je za ekonomsko koncentracijo važna visoka razvitost komunikacij, kar zmanjšuje potrebe po fizični koncentraciji.

Dosedanje raziskave PS so tudi pokazale edino možno pot k raziskavi z direktnim zbiranjem gradiva, to je anketiranjem in kartiranjem. Na tem

¹ Hans Bobek: Innsbruck, eine Gebirgsstadt, ihr Lebensraum und ihre Erscheinung. Forschung zur deutsches Landes und Volkskunde, XXV, Stuttgart 1928.

temelji tudi naša raziskava izrabe PS Maribora po metodologiji nemškega geografa Klause Wolfa, ki je tovrstne raziskave opravil za nekatere trgovske ulice Frankfurta in za PS petnajstih velikih nemških mest.²

II.

Naše proučevanje je zajelo večji del PS Maribora. Namen raziskave je bil ugotoviti intenzivnost izrabe, strukturo izrabe in prostorsko vrednotenje posameznih elementov PS; ugotoviti intenziteto in časovno pogojene razlike v intenzivnosti prometa pešcev v posameznih delih PS.

Osnova raziskovalnega dela je bilo kartiranje trgovskih ulic po naslednjih 13 skupinah dejavnosti:

1. trgovine z živili,
2. velike trgovske hiše s kombiniranimi predmeti,
3. specializirane trgovine za tekstil in osebne predmete,
4. specializirane trgovine za gospodarske in gospodinjske predmete,
5. servisne dejavnosti,
6. objekti oskrbe in prenočišča,
7. obrtniki,
8. industrija,
9. banke in zavarovalnice,
10. poslovni prostori gospodarskih organizacij,
11. zdravniki,
12. advokati, pravosodje,
13. uprava in ostale javne zgradbe.

Vse raziskane ulice so bile razdeljene na 100-metrške pasove in v okviru teh 100-metrskih pasov je bil po nadstropjih in straneh cest kartiran delež posameznih skupin dejavnosti. Iz dobljenih vrednosti je bila izračunana poprečna vrednost izrabe posameznih skupin dejavnosti za 100-metrške pasove v vseh raziskanih ulicah, ki je znašala 19,77, to je hkrati indeks 1. Nadalje je bilo računano odstopanje vrednosti za 100-metrške pasove po dejavnostih in po straneh cest. Iz tega so bile izračunane poprečne vrednosti izrabe za vse ulice po posameznih skupinah dejavnosti.

V Mariboru so bile raziskane naslednje ulice: Partizanska cesta, Gosposka ulica, Glavni trg, Grajski trg, Vetrinjska ulica, Slovenska ulica, Trg revolucije, Tržaška cesta, Ptujška cesta, Slomškov trg, Koroška cesta, Ulica 10. oktobra, Poštna ulica, Jurčičeva ulica. Vse te ulice so bile osnova za izračun indeksa izrabe in izdelave diagramov.

Najbolj intenzivno izrabo prostora v nestanovanjske namene z indeksom nad 0,50 imajo po vrsti: Glavni trg, Gosposka ulica, Partizanska cesta in Trg revolucije, torej deli mesta, ki dejansko predstavljajo ožje PS ali city. Z indeksom okrog 0,40 sledita Grajski trg in Slovenska ulica, s tem pa lahko v glavnem že omejimo mariborski city. V teh ulicah je daleč največji promet pešcev, še povečan z razvojem prometnih sredstev, kar je močno zmanjšalo oskrbovalno funkcijo predmestnim trgovskim cestam in

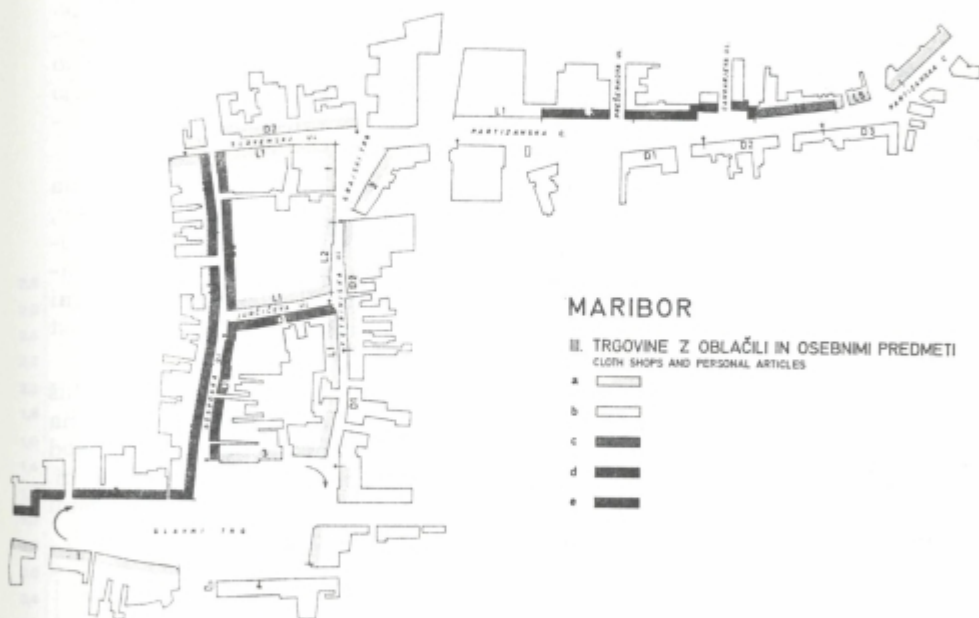
² Klaus Wolf: Stadtteil — Geschäftszentren. Rhein-Mainische Forschungen, Heft 67, Frankfurt am Main 1969.

Klaus Wolf: Geschäftszentren. Rhein-Mainische Forschungen, Heft 72, Frankfurt am Main 1971.

privedlo k še večji koncentraciji v mestnem središču. Rezultat tega je tudi nizek indeks izrabe ob Tržaški cesti — 0,17 in ob Ptujski cesti — 0,12.

Primerjava med strukturo in intenzivnostjo izrabe v navedenih trgovskih ulicah pa kaže razlike v intenzivnosti izrabe po posameznih ulicah, razlike v strukturi izrabe pa tudi razlike v intenzivnosti in strukturi izrabe v vertikalni smeri, to je po nadstropjih.

Na splošno so najmočnejše zastopane skupine dejavnosti: I, III, IV, V, VI in X. Medtem ko so skupine dejavnosti III, IV in X znak razvoja mestnega središča in fizične koncentracije centralnih funkcij, pa predstavljajo skupine I, V in VI funkcije, ki so v manjših mestih in ponekod v srednje velikih mestih še v središču mesta, v velikih mestih razvitih deže pa je značilno njihovo hitro razseljevanje iz mestnega središča. Izjema so objekti oskrbe in prenočišča, ki so tradicionalno vezani tudi na stara mestna jedra in predstavljajo nekako popestritev k enostranskemu funkcijskemu razvoju mestnih središč, s tem pa tudi k večji privlačnosti samega mestnega središča.

Trgovine z živili so najmočnejše koncentrirane na Trgu revolucije, kjer dosežejo indeks 1,59. Tako visok indeks te funkcije postavlja ta predel na rob cityja, kajti trgovine z živili vsekakor niso značilnost PS. Skoraj 1 je indeks trgovin z živili še na Glavnem trgu in v Gosposki ulici, ki kot središče starega cityja opravlja še danes dobršen del preskrbovalne funkcije z živili za prebivalstvo vsega mestnega prostora. Okrog 0,50 je indeks trgovin z živili še ob Partizanski cesti, na Grajskem trgu in v Slovenski ulici. Tržaška cesta z nekoč močno razvito funkcijo preskrbe ima indeks komaj 0,31, Ptujška cesta, ki je glavna cesta gosto poseljenega industrijskega predmestja, pa ima indeks 0,33.

Trgovine za tekstil in osebno potrošnjo kažejo daleč največjo koncentracijo v Gosposki ulici z indeksom 2,77. Z 1,03 je na drugem mestu Trg revolucije, temu sledi z 0,99 Glavni trg. To so dejansko cone najbolj gostega prometa pešcev, ki je vezan tudi na največjo gostoto drugih dejavnosti. Partizanska cesta v tem močno zaostaja, še močnejše ostale ceste v središču mesta, medtem ko te funkcije na Tržaški in Ptujski cesti sploh ni, prav tako ni znakov o razvoju subcityjev.

Trgovine za gospodarske in gospodinjske predmete kažejo daleč največjo koncentracijo na Trgu revolucije in na Partizanski cesti, ki s svojim prometnim položajem predstavlja poseben tip trgovske ceste za zadovoljevanje posebnega tipa kupcev iz vsega mesta in iz okolice s predmeti, ki niso vezani na vsakodnevno oskrbo in zahtevajo tudi več prostora. Pri tej skupini so vse ostale ulice močno zaostale, Gosposka ima samo indeks 0,50, povsem neznaten pa je indeks izrabe v Slovenski in na Tržaški cesti, medtem ko ga na Grajskem trgu in ob Ptujski cesti sploh ni. Vse te tri skupine že kažejo na lokacijske razlike v strukturi trgovine.

Največ servisnih dejavnosti je na Grajskem trgu in Trgu revolucije. Grajski trg ima svojevrstno trgovsko funkcijo, Trg revolucije pa je središče koncentracije prebivalstva z za to značilnimi dejavnostmi z močno centralnostjo, kot so drogerije, lekarne in drugo. Te dejavnosti manjkajo na Glavnem trgu, v Slovenski ulici ter obeh zunaj mestnega središča ležečih cestah, Tržaški in Ptujski.

Funkcija prenočišč in oskrbe je koncentrirana v Slovenski ulici in na Glavnem trgu, tj. na eni strani v področjih največje koncentracije pešcev, na drugi strani pa je to v starem mestnem središču, ki je to funkcijo obdržalo in jo še izpopolnjuje. Tega pa skoraj ni na Trgu revolucije, na Tržaški cesti z nekdanj močno razvito funkcijo in na Ptujski cesti, ob močni koncentraciji prebivalstva. Vse to kaže med drugim tudi na atraktivnost mestnega središča in na neizoblikovanost subcentrov.

Posebno dober indikator za ugotavljanje centralnosti je zasedenost hiš s poslovnimi prostori. Ta je najvišja na Glavnem trgu z indeksom 1,23, na drugem mestu je Partizanska cesta z 0,64 in Trg revolucije z 0,70, povsod drugod pa je indeks mnogo nižji, ob Ptujski cesti te funkcije sploh ni. Zlasti pri izbiri te skupine dejavnosti je primerjava s trgovskimi ulicami v Ljubljani pokazala izredno veliko razliko v prid ljubljanskim ulicam.

III.

Druga analiza je obsegala izračun poprečne izrabe posameznih dejavnosti za 100-metrške pasove za naslednje ulice v Mariboru: Partizanska cesta, Gosposka cesta, Glavni trg, Slovenska ulica, Jurčičeva ulica, Vetrinjska ulica in Grajski trg; poleg tega pa še za Titovo, Nazorjevo in Miklošičevo cesto in Mestni trg v Ljubljani in dve glavni trgovinski cesti v Kranju. Popreček izrabe v vseh teh ulicah je znašal 23,83, kar da indeks 1. Od tega pa so bila izračunana odstopanja. Po dobljenih vrednostih je bilo za vsako skupino izrabe izdelanih pet skupin po intenzivnosti. Za pet najbolj značilnih funkcij so te skupine naslednje:

	I	III	IV	V	X
a)	0,00—0,29	0,00—0,79	0,00—0,59	0,00—0,34	0,00—1,29
b)	0,30—0,79	0,80—1,24	0,60—0,99	0,35—0,79	1,30—2,99
c)	0,80—0,99	1,25—1,79	1,00—1,59	0,80—1,29	3,00—4,49
d)	1,00—1,79	1,80—2,49	1,60—2,69	1,30—1,69	4,50—7,49
e)	1,80—≤	2,50—≤	2,70—≤	1,70—≤	7,50—≤

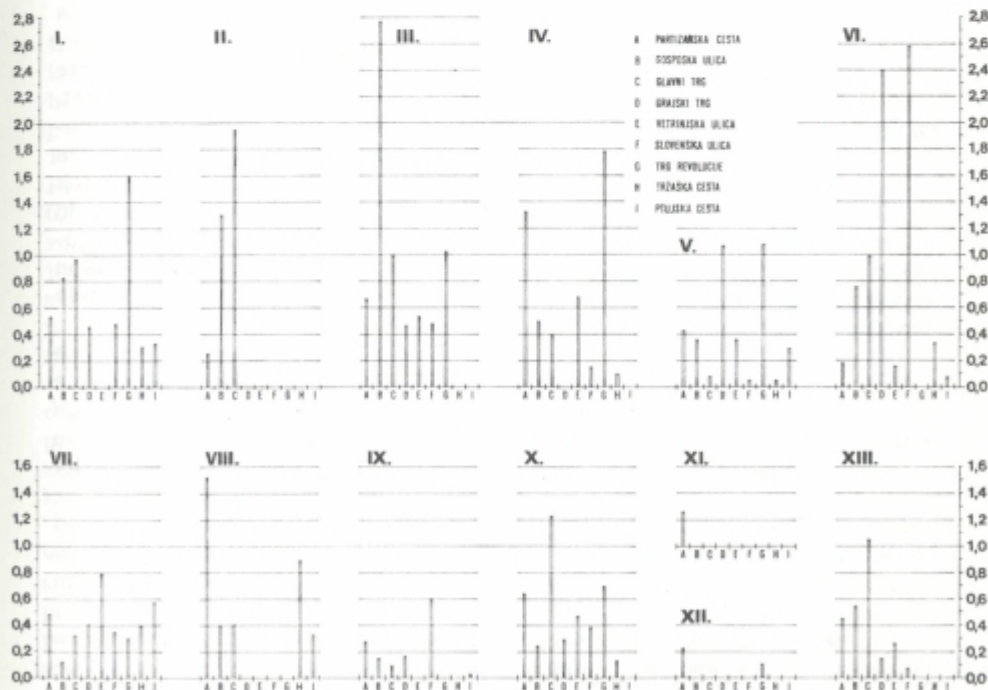
Vse 100-metrške pasove, ki so po svojem indeksu uvrščeni v skupine c, d in e, lahko štejejo za cone intenzivne izrabe za določeno funkcijo. Dobljene vrednosti so prikazane tudi na kartah.

Primerjava med glavnimi trgovskimi ulicami Ljubljane in Maribora kaže velike razlike, v Ljubljani mnogo večji delež 100-metrskih pasov z intenzivno izrabo, medtem ko je v Mariboru ta koncentracija na splošno omejena na Gosposko in Partizansko cesto.

Še najmočnejšo koncentracijo kažeta skupini trgovin s prehrano in trgovine za tekstil in osebne predmete. Pri obeh skupinah prednjačita Gosposka ulica in deli Partizanske ceste, medtem ko so pri ostalih ulicah opazne že občutne razlike. Predvsem je razpršenost trgovin z živili večja, medtem ko trgovin za osebno potrošnjo zunaj treh imenovanih ulic skorajda ni ali so zelo slabo zastopane. Zato pa je njihova koncentracija v nekaterih delih Gosposke ulice, v Jurčičevi ulici in na pričetku Partizanske ceste izredno velika.

IZRABA TRGOVSKIH ULIC V MARIBORU PO SKUPINAH DEJAVNOSTI

THE USAGE OF SHOPPING STREETS BY DIFFERENT BRANCHES OF ACTIVITIES IN MARIBOR

Trgovine z gospodinjskimi predmeti so slabo zastopane, nekaj več jih je ob Partizanski cesti, vendar na nasprotni strani ceste, tako da se obe strani ceste strukturno ločita. Te trgovine se koncentrirajo na robu PS.

Storitvene dejavnosti so slabo zastopane, marsikje jih sploh ni.

Poslovni prostori gospodarstva so močnejše zastopani samo na začetku Partizanske ceste, ob vseh ostalih cestah pa ne doseže niti en 100-metrski pas stopnje intenzivne izrabe v te namene.

Na splošno se opaža koncentracija ob osrednjem delu Gosposke ulice in na začetku Partizanske ceste ter močno zaostajanje stranskih trgovinskih ulic, kar kaže, da je city koncentriran na relaciji treh ulic. Ta analiza je že eden od elementov za omejevanje PS.

IV.

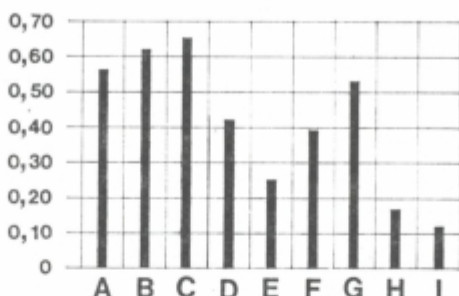
Tretji del raziskave je kvantitativna analiza pešcev. V PS in še posebno v glavnih trgovinskih cestah je gostota pešcev daleč največja. Ti pešči tukaj nakupujejo ali gredo skozi ta predel po opravkih ali pa so tukaj zaposleni. To ustvarja različno gostoto prometa pešcev v teku dneva glede na čas nakupov, glede na čas zaposlitve in podobno. Gostota prometa pa je seveda predvsem odvisna tudi od položaja v mestu in glede na stopnjo izrabe za trgovske namene. Ta velika gostota prometa mimoidočih ustvarja močno potrošnjo, kar vodi k nadaljnjim potrebam po razvoju in koncentraciji določenih terciarnih dejavnosti in s tem seveda tudi k oblikovanju strukture izrabe tega prostora.

Promet pešcev je torej eden od osnovnih dejavnikov oblikovanja strukture trgovskih središč. Zato je bilo štetje pešcev eno od sredstev za ugotavljanje vrednosti posameznih trgovskih ulic. Štetje je bilo opravljeno na petih mestih v Mariboru; na severni strani Partizanske ceste pred Borovom, na južni strani Partizanske ceste pred restavracijo Turist, na Partizanski cesti pred Modno hišo, v Gosposki ulici pred NAMO, enkrat pešce, ki so šli v smeri S-J, in drugič pešce v smeri J-S. Čas štetja je bil v četrtek od 11. do 12. ure, od 13. do 14. in od 16. do 18. ure, v petek od 10. do 12. ure, od 13. do 14. in od 16. do 18. ure ter v soboto od 10. do 12. ure. Dobljeni rezultati štetja so bili sešteti po enournih obdobjih skupaj z osmimi štetji v Ljubljani in Kranju in iz tega je bila izračunana matematična sredina. Ta znaša za eno uro 1.508 pešcev, od česar so bila izračunana odstopanja za enourna obdobja.

Najmočnejši je bil promet pešcev v Gosposki ulici, kjer je bil v obeh smereh dosežen tudi absolutni maksimum 5.473 pešcev v eni uri glede na števna mesta v vseh treh mestih. Na splošno pa se promet pešcev na vseh mariborskih števnihih mestih veča od četrta do petka in doseže maksimum v obeh dopoldanskih urah ob sobotah. Medtem ko je z indeksom 1,5 in 1,7 promet pešcev v četrtek največji v dopoldanskem času pred Modno hišo, naraste v popoldanskih urah promet na indeks 2,3 v Gosposki ulici med 17. in 18. uro. Promet na vseh treh točkah na Partizanski cesti pa se je od 11. ure dopoldan do 18. ure popoldan konstantno manjšal, z najnižjim indeksom 0,3 pred Turistom na Partizanski cesti.

Višek v Gosposki ulici se še poveča ob petkih, ko doseže med 16. in 17. uro 3,1 in eno uro kasneje celo indeks 3,6. Med 10. in 11. uro je v Gosposki ulici indeks samo 1,4, eno uro kasneje podobno, kar kaže, da je

M A R I B O R
IZRABA TRGOVSKIH ULIC
THE USAGE OF SHOPPING STREETS

A	PARTIZANSKA CESTA
B	GOSPOSKA ULICA
C	GLAVNI TRG
D	GRAJSKI TRG
E	VETRINJSKA ULICA
F	SLOVENSKA ULICA
G	TRG REVOLUCIJE
H	TRŽAŠKA CESTA
I	PTUJSKA CESTA

trgovska cesta združila svoje funkcije še z drugimi, na primer s prehodom iz enega dela mesta v drugega, prav tako pa pridobiva vse večjo vlogo zabave v indirektnem smislu. Visok delež zvečer kaže na prevlado mestnega prebivalstva. Pred Modno hišo na Partizanski cesti je bil indeks od 10. do 11. ure 1,0, narasel je do 13.—14. ure na 1,6 in se nato zmanjšal na 1,5. Pre Borovom pa se je indeks pešcev od 0,7 povečal na 1,0 in zmanjšal na 0,6, medtem ko je pred Turistom bil med 0,4 in 0,5. Tok pešcev pojema sorazmerno z ekstenzifikacijo izrabe trgovskih ulic s kar trikrat ali še večjim viškom v Gosposki ulici in z izrazitim popoldanskim viškom v Gosposki ulici. Tako je na splošno značaj intenzitete pešcev bistveno drugačen na Partizanski cesti kakor v Gosposki ulici, kjer se poleg trgovskih bolj mešajo tudi drugi dejavniki.

Na vseh števnih točkah pa je tok pešcev vendarle največji v soboto dopoldan med 10. in 11. uro in znaša v Gosposki ulici indeks 3,5 in 3,6, pred Modno hišo na Partizanski cesti 2,0 in 2,1, pred Turistom na Partizanski cesti 0,6 in 0,5, medtem ko pred Borovom na Partizanski cesti ne kaže nobenega porasta.

Analiza prometa pešcev je izločila Gosposko cesto kot najbolj frekventirano in pokazala občutno razliko do na primer prvega števnege mesta v na novo porajajočem se cityju ob Partizanski cesti, kjer je bil promet pešcev za skoraj polovico manjši ob dejstvu, da je na drugi strani ceste promet pešcev povsem neznat. Koncentracija je vsekakor očitna, je pogojena z intenzivno izrabo te ulice v trgovske namene in je hkrati nadaljnji pogoj za obnavljanje in krepitev te trgovske funkcije določenega tipa. Ob

sedanji strukturi zazidave je treba izvesti določeno specializacijo in koncentracijo na primer trgovin s čevlji, z drobnimi tekstilnimi predmeti in s podobnim — ki jim prostor in oblika potrošnje narekujeja največjo koncentracijo.

SUPPLY AS AN AGENT OF THE TRANSFORMATION OF THE URBAN DISTRICT BY THE EXAMPLE OF MARIBOR

Summary

Our examination comprehended the larger part of the CBD of Maribor. The investigation intended to state the intensiveness of the utilization, the structure and spacial valuation of the single elements of the CBD; the intensity and time-conditioned differences in the intensiveness of the traffic of pedestrians in the particular parts of the CBD.

I

The business streets were cartographed according to the following 13 groups of activity:

1. Food-shoops,
2. Big department stores with combined articles,
3. Special shops with textiles and personal articles,
4. Special shops with economic and household articles,
5. Service activities,
6. Buildings for boarding and hotels
7. Artisans,
8. Industry,
9. Banks and Insurance offices,
10. Premises of economic organizations,
11. Physicians,
12. Lawyers, Justice,
13. Administration and other public buildings.

All the examined streets have been divided into 100 m zones, and in the frame of these 100 m zones the share of the single groups of activities was cartographed according to storeys and sides of streets. From the values obtained the average value of the utilization of the single groups of activities was calculated for the 100 m zones in all the examined streets. It amounted to 19,77, which is at the same time the index 1. Further the deviation from the value was calculated for the 100 m zones according to the activities and the sides of the roads. From this the average values of the utilization were calculated for all the streets according to the single groups of activity.

The following streets were investigated in Maribor: Partizanska cesta, Gosposka ulica, Glavni trg, Grajski trg, Vetrinjska ulica, Slovenska ulica, Trg revolucije, Tržaška cesta, Ptujška cesta, Slomškov trg, Koroška cesta, Ulica 10. oktobra, Poštna ulica, Jurčičeva ulica. All these streets formed the basis for the calculation of the index of utilization and for the making of diagrams.

The most intensive utilization of room for non-residential intentions with an index over 0.5 have in turn: Glavni trg, Gosposka ulica, Partizanska cesta and Trg revolucije, which actually form the narrower CBD or the city. With the index of about 0.40 follow Grajski trg and Slovenska ulica, with them we may in general already confine the city of Maribor. In these streets there is far the heaviest traffic of pedestrians, still increased by the development of the means of transport, which greatly reduced their function of supplier to the busy commercial streets and led to a still greater concentration in the centre of the town. The result of that is also a low utilization index along Tržaška cesta — 0.17 and along Ptujška cesta — 0.12.

In general the groups of activity: I, III, IV, V, VI, and X are the most numerous.

The food-shops are mostly concentrated on Trg revolucije, where they reach the index 1.59. Such a high index of this function places this region on the margin of the city, for food-shops are certainly not a characteristic of the CBD. Nearly 1 is the index of the food-shops still on Glavni trg and in Gosposka ulica, which as the centre of the old city, has been playing a considerable part in the supplying function with victuals for the inhabitants of the whole urban district up to nowadays. The index of the food-shops is about 0.50 along Partizanska cesta, on Grajski trg and in Slovenska ulica. Tržaška cesta, having once a much developed supplying function, has only the index 0.31, Ptujška cesta the main street of the densely peopled industrial suburb, has the index 0.33.

Shops for textile goods and personal consumption show far the greatest concentration in Gosposka ulica with the index of 2.77. With 1.03 Trg revolucije takes the second place, followed by Glavni trg with 0.99. These are actually the zones of the densest traffic of pedestrians, bound also to the greatest density of the other activities.

Shops with economic and household articles show the greatest concentration on Trg revolucije and on Partizanska cesta, which with its traffic conditions represents a special type of business street, satisfying a special type of buyers from the whole town and its environs with articles not bound to the everyday provision with victuals and demanding more place.

A very good indicator for stating the centrality is the occupation of houses with economic premises. It is highest on Glavni trg with an index of 1.23, on the second place lie Partizanska cesta with 0.64 and Trg revolucije with 0.70 while everywhere else the index is much lower, along Ptujška cesta this function does not exist at all. The comparison with the business streets in Ljubljana has shown a very great difference, to the advantage of the Ljubljana streets, especially concerning the utilization of this group of activity.

II

The second analysis contained the calculation of the average utilization of the single activities for the 100 m zones of the following streets in Maribor: Partizanska cesta, Gosposka ulica, Glavni trg, Slovenska ulica, Jurčičeva ulica, Vetrinjska ulica and Grajski trg; besides for Titova, Nazorjeva and Miklošičeva cesta, and for Mestni trg in Ljubljana and for two main commercial streets in Kranj. The average of the utilization in all these streets amounted to 23.83, which gives the index 1. From this the deviations were calculated. On the basis of the obtained values five groups have been worked out for each group of utilization according to the intensiveness. For the five most characteristic functions these groups are as follows:

	I	III	IV	V	X
a)	0,00—0,29	0,00—0,79	0,00—0,59	0,00—0,34	0,00—1,29
b)	0,30—0,79	0,80—1,24	0,60—0,99	0,35—0,79	1,30—2,99
c)	0,80—0,99	1,25—1,79	1,00—1,59	0,80—1,29	3,00—4,49
d)	1,00—1,79	1,80—2,49	1,60—2,69	1,30—1,69	4,50—7,49
e)	1,80—≤	2,50—≤	2,70—≤	1,70—≤	7,50—≤

All the 100 m zones, ranged into the groups c, d and e, according to their index, may be counted among the zones of intensive utilization for a certain function.

The greatest concentration show the groups of food-shops and shops with textile and personal articles. Gosposka ulica and parts of Partizanska cesta go ahead with these two groups while in the other streets considerable differences are to be seen. Before all the dispersion of the food-shops is bigger, shops for personal consumption are nearly non-existent outside the three above-mentioned streets or they are represented very weakly. But their concentration in some parts of Gosposka ulica, in Jurčičeva ulica and at the beginning of Partizanska cesta is very great.

The traffic of pedestrians is one of the basic factors in the formation of the structure of business centres. Therefore the enumeration of the passers — by was one of the means to state the value of the single business streets. The enumeration was carried out on five places at Maribor; on the north side of Partizanska cesta in front of Borovo, on the south side of Partizanska cesta in front of the restaurant »Turist«, on Partizanska cesta in front of the Fashion House (Modna hiša), in Gosposka ulica in front of »NAMA«, once for the passers — by who went in the direction N — S and then in the opposite direction S — N. The time of the enumeration was on a Thursday from 11—12 a. m., from 1—2 p. m. and from 4—6 p. m., on Friday from 10—12 a. m., from 1—2 p. m. and from 4—6 p. m. and on Saturday from 10—12 a. m. The results of the enumeration have been summed up after one — hour periods together with eight enumerations in Ljubljana and Kranj and the mathematical mean taken. It amounted to 1,508 passers-by in one hour, from which the deviations for one-hour periods have been calculated.

The traffic of pedestrians was heaviest in Gosposka ulica, where also the absolute maximum of 5.473 passers-by was reached in both directions during one-hour with regard to the enumeration places in all three towns. In general the traffic of the pedestrians has been increasing from Thursday to Friday on all the enumeration places of Maribor and has reached its maximum during the two morning hours on Saturday. While, with the index 1.5 and 1.7 the traffic of pedestrians was heaviest on Thursday during the morning hours in front of »Modna hiša«, the traffic increased in the afternoon to the index 2.3 in Gosposka ulica between 5 and 6 o'clock p. m. The traffic has been constantly diminishing on all the three points of Partizanska cesta from 11 a. m. till 6 p. m., with the lowest index of 0.3 in front of »Turist« on Partizanska cesta.

The highest point in Gosposka ulica has been still increasing on Fridays, when it reached 3.1 between 4 and 5 o'clock p. m. and an hour later even the index 3.6. In Gosposka ulica the index has been only 1.4 between 10 and 11 o'clock a. m. and an hour later it has been similar which shows that the business street has linked its functions to others, for instance to the transition from one part of the town to another one, at the same time it has been getting more and more the part of entertainment in the indirect sense. The high part in the evening shows the domination of the townspeople. In front of »Modna hiša« on Partizanska cesta the index was 1.0 from 10 to 11 a. m., it has been increasing till 1—2 p. m. to 1.6 and then diminishing to 1.5. In front of »Borovo« the index of passers-by has been increasing from 0.7 to 1.0 and diminishing to 0.6, while it amounted to 0.4 till 0.5 in front of »Turist«. The movement of passers-by has been decreasing in proportion with the extensification of the utilization of the business streets with a surplus of three times as much or still more and with an expressive afternoon surplus in Gosposka ulica. So, in general, the character of the intensity of passers-by is essentially different on Partizanska cesta from that in Gosposka ulica, where to a larger extent other factors have got mixed to the commercial ones.

On all the enumeration points the stream of passers-by its however greatest on Saturday in the morning between 10 and 11 o'clock and amounted to the index 3.5 and 3.6 in Gosposka ulica, to 2.0 and 2.1 in front of »Modna hiša« on Partizanska cesta, to 0.6 and 0.5 in front of »Turist« on Partizanska cesta, while it showed no surplus in front of »Borovo« on Partizanska cesta.